

Till:

Ålands kommunförbund
Pb 230, AX-22 101 MARIEHAMN

**KUMLINGE KOMMUNS YTTRANDE TILL ÅLANDS KOMMUNFÖRBUND OM
SAMHÄLLSSERVICEREFORMEN januari 2014****Kommunernas socialtjänst**

Kumlinge kommun är positiv till ett stärkande och utvecklande av den kommunala servicen till medborgarna genom samordning och samarbete. Fokus på arbetet ska sättas på det bästa för medborgarna oavsett var de bor och reformens mål ska vara att minska klyftor och ojämlikhet.

Viktigt är dock att den eventuella centralisering som sker inom ramen för SSR möts upp av decentralisering av en del funktioner, exempelvis stödservicefunktioner som ej kräver kundkontakter. Vid decentralisering av servicefunktioner som kräver kundkontakter kan kontakter skötas via telefon och internet, tex genom chattar och andra e-tjänster. Mötesdagar mellan personal kan ibland hållas centralt och ibland vid olika lokala servicepunkter.

Vid sidan av framtagandet och planeringen av organisationsmodeller måste givetvis finansieringssystemet klargöras för att på förhand möjliggöra en öppen bedömning och diskussion om reformers troliga konsekvenser för alla parter.

Ålands styrka med småskalighetens och decentraliseringens fördelar ska ligga som grund för reformen. Lagstiftningen får inte utgå ifrån en storskalighet och en centralistisk norm utan måste ta hänsyn till att exempelvis den äldreomsorg som ges i skärgårdskommunerna har kvaliteter som inte kan mätas på samma sätt. Äldreomsorgen står visserligen utanför kommunernas socialtjänst till en början, men den har ändå på sina håll ansetts vara nödvändig att överföra till den nya myndigheten i framtiden. Dagens lagstiftning och annan reglering skapar situationer där små enheter får svårt att följa lagstiftningen. Hos små enheter kan t ex resurs- och klientunderlaget vara för litet för att ha personal inom alla expertområden (ex dietister, sysselsättningsterapeuter) trots att kunskap inom områdena kan finnas och vid behov erhållas genom nätverkande, samarbete, fortbildning m.m. Den småskaliga verksamheten har närhetens kvalitéer som inte på samma sätt kan synliggöras som anställd expertkunskap, kvantitativa mått med checklistor och antal, osv.

Med lagar och regler som bakgrund ser vi risken att det skapas tunga teoretiska och juridiska argument för att små enheter inte kan ge likvärdig service.

I lagstiftnings- och reformarbete måste man beakta att stora enheter ofta skapar kostnadsdrivande byråkrati som blir ekonomiskt betungande för kommunerna och därmed för invånarna. Vi hävdar att små enheter ofta är både effektiva och erbjuder god kvalitet.

Kommunkanslierna behöver fortsättningsvis vara den servicepunkt som gör att trygghet och personliga möten är möjliga. Den planerade placeringen av samtliga anställda i Mariehamn är inte en lösning för att stärka specialkompetens. Specialkompetens kan både för medborgare och servicepersonal kan finnas tillgänglig på olika platser. Det är viktigast att skärgårdens och den mest avlägsna landsbygdens medborgare inte blir åsidosatta på grund av ökade avstånd i viljan att samordna och höja kompetensen.

Reformen måste leda till att antalet offentliga arbetsplatser i skärgården ökar.

Finansieringsmodellerna

Av de finansieringsmodeller som ÅLR distribuerade i december 2013 föredrar Kumlinge modell B.

Digitala agendan

Den Digitala agendan måste kopplas samman med en utveckling av kommunernas socialtjänst och möjliggöra för befolkningen att sköta kontakterna med myndigheter på elektronisk väg under vilken tid som helst på dygnet och oberoende av var kunden/invånaren finns.

Vi vill att man i samband med genomförandet av den Digitala agendan skapar förutsättningar för att också själva arbetet, själva givandet av service, kan utföras från en annan plats än från ett eventuellt huvudkontor i Mariehamn/fastastad Åland. En enskild tjänsteman i den nya sociala myndigheten ska alltså kunna ge service från Sund, Brändö, Kumlinge osv. Förutom att invånaren/kunden är platsberoende ska alltså också servicegivande tjänstemän i hög grad vara platsberoende. Distansservice ska möjliggöra för invånare att kontakta en expert via den mångfald av väletablerade nätapplikationer som finns idag för både ljud- och bildkontakt.

Den typ av platsberoende service som beskrivs ovan är ett led i påskyndandet av utökad elektronisk ärendehantering och utöver att den har en klar koppling till den Digitala agendan minskar den också risken för att arbetsplatser inom offentlig socialservice försvinner från skärgårds- och landsbygdskommunerna. Denna risk ses som påtalig och har allvarliga följder för framförallt Skärgården där antalet offentliga arbetsplatser ständigt minskar och relativt sett är litet.

Garantilag

Landskapsregeringen tillsatte under våren 2013 en arbetsgrupp vars uppgift är att ta fram ramarna för en garantilag vars syfte skulle vara att oavsett kommunindelning och kommuntillhörighet säkerställa en decentraliserad basservice för den åländska befolkningen. Skärgårdskommunerna ser det som viktigt att denna garantilag tas fram för ett säkerställa just det som den ska säkerställa enligt landskapsregeringens avsiktsförklaring. Lagen ska beakta att ett samhälle, för att bevara sin livskraft, behöver tillgång till minst följande offentliga service:

Barndagvård/grundskola/äldreomsorg/hälso- och sjukvård/brand- och räddningsverksamhet/postverksamhet

För främjande av skärgårdens näringsliv ska vid inriktning av stödåtgärder, som vidtages i enlighet med annan lagstiftning, skärgårdens särförhållanden anses såsom en omständighet som ökar behovet av stöd.

Landskapet ska sörja för att skärgårdens bofasta befolkning till sitt förfogande har en med hänsyn till boendeförhållandena, utkomstbetingelserna och skötseln av nödvändiga angelägenheter behövlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt och prismässigt skälig.

Landskapsregeringen ska i egenskap av arbetsgivare arbeta för att fördela landskapets arbetsplatser också till skärgården.

Vägförvaltning, verkstad och lager

Kumlinge kommun förfogar inte över maskinpark eller verkstad för skötseln av kommunalvägarna. Skötseln av kommunalvägarna verkställs helt av privata entreprenörer som anlitas av kommunen.

Landskapets vägar i kommunen sköts av landskapets anställda och utgår från det

så kallade landskapsgaraget i Kumlinge, där en viss maskinpark och lager upprätthålls.

Gränserna mellan kommunens och landskapet vägförvaltning kan ibland upplevas som konstlad, till exempel i samband med snöplogning då två olika utförare behövs. Möjligen kunde en större del av landskapets väghållning utbudas på entreprenad i kommunen, men landskapets ansvar som väghållare får inte försummas.

Regional utvecklingsplan

För ökad användning av skärgården som plats för bostadsbyggande och fritidsbostadsbyggande borde tomter på *detaljplanerade* områden i skärgården kunna säljas fritt och för såväl fast bosättning som fritidsbosättning. Tomterna ska få gränsa till vatten. Dagens begränsningar gällande jordförvärv skulle alltså luckras upp i skärgården. De begränsningar som ännu kunde finnas kvar kunde röra sig om tomternas storlek, exploateringsgraden i termer av avstånd mellan byggnader, krav på förekomst av strövområden, krav på hur avloppsvattenrening sköts mm.

Kommunernas självbestämmanderätt gällande antagande av detaljplaner skulle kvarstå.

Bakgrunden till förslaget är att utnyttjandet av skärgårdens marker för bostads- och fritidsbostadsbebyggelse är på en låg nivå på grund av jordförvävsreglerna. Många potentiella markaffärer måste nekas på grund av regelverket. Markpriserna förblir relativt låga, och drivkraften att planera eller sälja tomter är av den anledningen låg för många markägare. De affärer som kan realiseras med dagens regleringar befinner sig på en låg prisnivå jämfört med närliggande regioner.

Den regionala utvecklingen i skärgården kunde gynnas om någon variant av ovanstående förslag förverkligades, även om det naturligtvis inte är en allenaordande lösning på skärgårdens problem.

Kumlinge den 10.1.2014

Mia Hanström
ordförande, kommunstyrelsen

Jim Eriksson
kommundirektör